

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Полтавський державний аграрний університет

Кафедра обліку і оподаткування

**«БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК, КОНТРОЛЬ ТА АНАЛІЗ
В УМОВАХ ІНСТИТУЦІЙНИХ ЗМІН»**

**Збірник наукових праць VII Всеукраїнської науково-
практичної конференції**

ПОЛТАВА 2024

УДК 657

Бухгалтерський облік, контроль та аналіз в умовах інституційних змін:
Збірник наукових праць VII Всеукраїнської науково-практичної конференції.
31 жовтня 2024 р., м. Полтава, / Полтавський державний аграрний університет.
Полтава: ПДАУ, 2024. 1508 с.

ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ КОМІТЕТ:

Голова організаційного комітету: **КАНЦЕДАЛ НАТАЛІЯ** – к.е.н., доцент, завідувач кафедри обліку і оподаткування Полтавського державного аграрного університету

Секретар організаційного комітету: **ЛЕГА ОЛЬГА** – к.е.н., доцент, професор кафедри обліку і оподаткування Полтавського державного аграрного університету

Члени організаційного комітету:

ГНАТИШИН ЛЮДМИЛА – д.е.н., професор, завідувач кафедри обліку та оподаткування Львівського національного університету природокористування

ДУБІНІНА МАРИНА – д.е.н., професор, завідувач кафедри обліку і оподаткування Миколаївського національного аграрного університету

ЗАЙЦЕВ ЮРІЙ - д.е.н., професор, професор кафедри фінансів, банківської справи та страхування Полтавського державного аграрного університету

ЗОЛЯ ОЛЕКСІЙ - д.е.н., професор, завідувач кафедри фінансів, банківської справи та страхування Полтавського державного аграрного університету

КОБСЛЄВА ТЕТЯНА – д.е.н., професор, професор кафедри економіки бізнесу і міжнародних економічних відносин Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут»

ПЕРЕРВА ПЕТРО - д.е.н., професор, завідувач кафедри економіки бізнесу і міжнародних економічних відносин Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут»

СЛАВКОВА ОЛЕНА - д.е.н., професор, професор кафедри публічного управління та адміністрування Сумського національного аграрного університету

СУК ПЕТРО - д.е.н., професор, професор кафедри обліку і оподаткування Відокремленого підрозділу Національного університету біоресурсів і природокористування України «Ніжинський агротехнічний інститут»

ХОМИН ПЕТРО – д.е.н., професор, професор кафедри обліку та аудиту Тернопільського національного університету ім. Івана Пулюя

АРАНЧІЙ ДМИТРО - к.е.н., доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування Полтавського державного аграрного університету

БЕЗКРОВНИЙ ОЛЕКСАНДР – декан факультету обліку та фінансів, к.е.н., доцент, професор кафедри фінансів, банківської справи та страхування Полтавського державного аграрного університету

ГУБАРИК ОЛЬГА - к.е.н., доцент, в.о. зав. кафедри обліку, оподаткування та управління фінансово-економічною безпекою, Дніпровського державного аграрно-економічного університету

ПРИЙДАК ТЕТЯНА– к.е.н., доцент, доцент кафедри обліку і оподаткування Полтавського державного аграрного університету

ПРОКОПИШИН ОКСАНА – к.е.н., доцент, доцент кафедри обліку та оподаткування Львівського національного університету природокористування

СКИБА ГАННА - к.е.н., доцент, завідувач кафедри обліку і оподаткування Навчально-наукового Інституту управління, економіки та бізнесу «ВНЗ «Міжрегіональна Академія управління персоналом»

СТАМАТ ВІКТОРІЯ - к. е. н., доцент, доцент кафедри менеджменту та маркетингу Миколаївського національного аграрного університету;

ЯЛОВЕГА ЛЮДМИЛА – к.е.н., доцент, доцент кафедри обліку і оподаткування Полтавського державного аграрного університету

© Автори, 2024

© Кафедра обліку і оподаткування, 2024

© Полтавський державний аграрний університет, 2024

ЯЛОВЕГА ЛЮДМИЛА, к.е.н., доцент, доцент кафедри обліку і оподаткування,
ПКУЛЬ СВІТЛАНА, здобувач вищої освіти
Полтавський державний аграрний університет, м. Полтава

ОСОБЛИВОСТІ КАЛЬКУЛЮВАННЯ ПРОДУКЦІЇ ВРХ У ГАЛУЗІ ТВАРИННИЦТВА

Основними напрямками галузі тваринництва України є скотарство, свинарство, вівчарство та птахівництво. Продукція тваринництва посідає друге місце після продукції рослинництва, але є не менш важливою у загальній структурі продукції сільського господарства. Станом на 1 квітня 2024 року в Україні утримується 2 млн 330,5 тис. голів великої рогатої худоби. Постає питання правильного відображення в обліку не лише витрат на утримання тваринництва, а й продукції, яку виробники отримують в процесі господарської діяльності. Водночас, необхідна точна облікова та аналітична інформація для управлінського персоналу задля забезпечення ефективного управління діяльністю.

Калькулювання – це процес розрахунку собівартості одиниці виробленої продукції на підприємстві (виконаних робіт, наданих послуг). Собівартість – це загальний обсяг витрат, що були понесені у процесі виробництва продукції (робіт, послуг).

Калькулювання в галузі тваринництва базується на правилах, що зазначені в НП(С)БО 16 «Витрати» та Методичних рекомендаціях із планування, обліку і калькулювання собівартості продукції (робіт, послуг) сільськогосподарських підприємств, затвердженими наказом Мінагрополітики від 18.05.01 р. № 132 [2].

Собівартість продукції тваринництва визначається на основі статей витрат, що рекомендовані Методичними рекомендаціями №132 (оплата праці, єдиний соціальний внесок, роботи і послуги у тваринництві, корми та засоби захисту для тварин тощо).

Згідно із Методичних рекомендацій № 132, витрати у тваринництві обліковують за видом та групою тварин, а також видом продукції, отриманої від конкретної тварини. Об'єктами обліку виробничих витрат є статево-вікові групи тварин [2]:

- велика рогата худоба різних напрямків (молочного та м'ясного);
- свинарство;
- вівчарство (козівництво) різних видів;
- птахівництво, інкубація;
- конярство;
- кролівництво і звірівництво;
- рибництво, бджільництво, штучне осіменіння тварин і птиці.

У табл. 1 наведено об'єкти обліку витрат, об'єкти та одиниці калькулювання, а також узагальнена методика калькулювання за ВРХ молочного та м'ясного напрямку [1, 2, 3]. Для обліку витрат та продукції

тваринництва призначено субрахунок 232 «Тваринництво».

Таблиця 1

Методика калькулювання продукції галузі тваринництва

Об'єкт обліку витрат	Об'єкт калькулювання	Одиниця калькулювання	Методика калькулювання
Велика рогата худоба молочного спрямування			
Основне стадо ВРХ молочного спрямування	молоко	1 центнер	1 центнер молока = (загальні витрати на утримання основного стада ВРХ – вартість побічної продукції – вартість приплоду)/обсяг надоеного молока у центнерах
	приплід	1 голова	1 голова приплоду = 60 кормо-днів утримання корови 1 кормо-день = загальні витрати на утримання основного стада ВРХ / загальна к-сть кормо-днів
Худоба на вирощуванні та відгодівлі	приріст живої маси	1 центнер	1 центнер приросту живої маси = (загальні витрати на утримання основного стада ВРХ – вартість побічної продукції) / обсяг приросту живої маси у центнерах
	жива маса	1 центнер	1 центнер живої маси = вартість живої маси основного стада ВРХ / обсяг живої маси у центнерах
Велика рогата худоба м'ясного спрямування			
Основне стадо ВРХ м'ясного спрямування	приплід	1 голова	1 голова приплоду = 60 кормо-днів утримання корови
	приріст живої маси	1 центнер	1 центнер приросту живої маси = загальні витрати на утримання корів і нетелів, телят до 8 місяців – вартість побічної продукції - вартість молока за цінами реалізації
Худоба на вирощуванні і відгодівлі	приріст живої маси	1 центнер	1 центнер приросту живої маси = (загальні витрати на утримання основного стада ВРХ – вартість побічної продукції)/обсяг приросту живої маси у центнерах
	жива маса	1 центнер	1 центнер живої маси = вартість живої маси основного стада ВРХ/обсяг живої маси у центнерах

За дебетом відображаються витрати за статтями, а за кредитом – оприбуткування продукції тваринництва. У сільськогосподарських підприємствах розрізняють планову, нормативну та фактичну собівартість. Продукція тваринництва протягом року обліковується за плановою собівартістю (прогнозною величиною виробничих витрат на окремі види

продукції), а в кінці звітнього періоду (року) планова собівартість приводиться до рівня фактичної (фактичної величини виробничих витрат) [1].

Якщо планова собівартість перевищує фактичну, то списання калькуляційної різниці здійснюється методом «Червоного сторно»; якщо ж планова собівартість менша за фактичну, то калькуляційна різниця врегульовується методом «Допроводки».

Таблиця 2

Облікове відображення витрат та виходу продукції галузі тваринництва

№ з/п	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків		Первинний документ
		Дебет	Кредит	
1	У процесі виробництва понесено витрати:			
	- оплата праці	232	661	Табель обліку використання робочого часу
	- ЄСВ	232	651	Розрахунок ЄСВ
	- корми	232	208	Відомість витрат кормів
	- роботи і послуги	232	234, 631	Акт виконаних робіт
2	Оприбутковано продукцію тваринництва (ВРХ):			
	- молоко	27	232	Журнал обліку надою молока
	- приплід	21	232	Акт на оприбуткування приплоду тварин
	- приріст живої маси	21	232	Відомість зважування тварин

Отже, сучасний стан економіки України та безпекова ситуація дещо перешкоджають належному розвитку та масштабуванню тваринництва. Забезпечення сталого розвитку та функціонування даної галузі є завданням не лише підприємців, а й держави. Експорт продукції тваринного походження зміцнить позиції країни на світовому ринку, а розповсюдження її по території України забезпечить населення продуктами харчування вітчизняного виробництва. Управління напрямком тваринництва у сільськогосподарських підприємствах потребує кваліфікованого спеціаліста та дотримання всіх чинних законів та норм, а дотримання методики визначення собівартості та обліку витрат сприятиме більш точному та ефективному прийняттю управлінських рішень.

Список використаних джерел:

1. Мервенецька В. Калькулювання у тваринництві: основні правила. 2016. URL: <https://uteka.ua/ua/publication/agro-4-gospodarski-operacii-v-agrosektori-35-kalkulirovanie-v-zhivotnovodstve-osnovnye-pravila>.
2. Про затвердження Методичних рекомендацій з планування, обліку і калькулювання собівартості продукції (робіт, послуг) сільськогосподарських підприємств. Мінагрополітики України : Наказ, Рекомендації від 18.05.2001 № 132. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0132555-01#o535> .
3. Управлінський облік і калькулювання собівартості сільськогосподарської продукції: посібник / [Жук В.М., Шерстюк О.Л., Панадій О.П. та ін.] ; за ред. Шерстюка О.Л., Панадія О.П. Київ: ННЦ «ІАЕ», 2021. 144 с.

Шершова ВікторіяНауковий керівник - **Єрмолаєва Марина**

Сутність власного капіталу для потреб обліку і звітності..... 732

Шишкова Діана. Науковий керівник - **Шишкова Наталія**

Індикатори оцінки корпоративної культури національних компаній в умовах воєнного стану..... 735

Шишкова Наталія, Харченко Таїсія

Проблеми обліку розрахунків із замовниками у сфері монтажу водопровідних мереж, систем опалення та кондиціонування..... 737

Шурпенкова Руслана

Пошук резервів покращення фінансового стану в системі управління підприємством..... 741

Юр'єва Ірина

Методи в професійній етиці аудиторів та бухгалтерів: методологія комплаєнсу..... 744

Яковлев Михайло. Науковий керівник - **Рагуліна Ірина**

Внутрішній контроль зберігання та використання матеріальних цінностей на підприємстві..... 748

Ярова Анастасія. Науковий керівник – **Заїка Світлана**

Аналіз розвитку туризму в Україні під час війни та перспективи його відновлення..... 751

Яловега Людмила, Данільченко Сергій, Криндяч Юрій

Внутрішньогосподарський контроль як інструмент управління підприємством..... 753

Яловега Людмила, Карпусенко Євгенія

Методи обліку витрат і калькулювання в управлінському обліку..... 755

Яловега Людмила, Криндяч Юрій

Орендні операції: інструмент ефективного управління підприємством..... 758

Яловега Людмила, Пікуль Світлана

Особливості калькулювання продукції ВРХ у галузі тваринництва..... 760

4. ФІНАНСИ, БАНКІВСЬКА СПРАВА ТА ПОДАТКОВА ПОЛІТИКА ДЕРЖАВИ

Авраменко Дар`я. Науковий керівник - **Сергєєва Олена**

Індекс інфляції як показник фінансового стану країни..... 764

Агбалян Світлана. Науковий керівник - **Дранус Валентин**

Проблеми залучення іноземних інвестицій у національну страхову індустрію України..... 766

Агбалян Світлана. Науковий керівник - **Дранус Валентин**

Проблеми податкового законодавства в умовах воєнного стану в Україні.... 769

Наукове видання

«БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК, КОНТРОЛЬ ТА АНАЛІЗ В УМОВАХ ІНСТИТУЦІЙНИХ ЗМІН»

*Збірник матеріалів VII Всеукраїнської науково-практичної
конференції*

31 жовтня 2024 р.

м. Полтава

Відповідальна за випуск, головний редактор:

ЛЕГА ОЛЬГА, к.е.н., доцент, професор кафедри обліку і
оподаткування

Комп'ютерна верстка:

ЛЕГА ОЛЬГА, к.е.н., доцент, професор кафедри обліку і
оподаткування

*Матеріали представлені в авторській редакції. Автори опублікованих матеріалів несуть повну відповідальність за підбір, точність наведених фактів, цитат, економіко-статистичних даних, галузевої термінології, інших відомостей. Всі матеріали перевірено на оригінальність тексту на онлайн сервісах пошуку плагіату. До публікації приймалися тези, в яких відсоток авторського тексту становить не менше 65 %.

